

Covid-19 Döneminde Uluslararası Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar

Problems Experiencing International Students During the Covid-19 Period

Mukadder ÖZKAN BARDAKCI¹ Şükrü BARDAKCI²

¹ Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi
Beyşehir Ali Akkanat UBYO
Sosyal Hizmet Bölümü,
mukadder.bardakci@selcuk.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-6827-9309

² Sosyal Hizmet Uzmanı, Konya
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü,
sukru.bardakci@su.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-7670-7032

Başvuru: 21.08.2021
Kabul: 21.10.2021

Atıf:
Özkan-Bardakcı, M. ve Bardakcı,
Ş. (2021). Covid-19 döneminde
uluslararası öğrencilerin yaşadığı
sorunlar, *Toplum ve Sosyal Hizmet*,
Covid-19 Özel Sayı Cilt 1, 69-86.
DOI: 10.33417/tsh.985669

ÖZET

Covid-19'un hayatımıza girişi ile birlikte hem dünyada hem de ülkemizde büyük değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler ekonomi, sosyal yaşam, eğitim, sağlık gibi birçok alanda kendini göstermiştir. Uygulanan yasaklarla birlikte birçok sektör ve kurum bu durumdan olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu kurumlardan biri de kuşkusuz günümüzde dahi birçok tartışmaya sebep olan eğitim kurumudur. Covid-19 ile birlikte online eğitime geçilmesi üniversite öğrencilerinin memleketlerine geri dönmelerine sebep olmuştur. Türkiye'de yaşayan öğrenciler memleketlerine dönebilseler de uluslararası öğrenciler sınırların kapanması ile birlikte hemen ülkelerine dönüş yapamamışlardır. Süreç içerisinde uluslararası öğrencilerin birçok farklı sorunla karşılaştıkları düşünüldükçe bu çalışma yapılmıştır. Çalışmada kapsamında Konya ilinde bulunan yurtlardaki uluslararası öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Çalışmaya farklı ülkelerden sekiz erkek ve altı kadın öğrenci katılım sağlamıştır. Çalışmanın görüşmeleri iki yazar tarafından yapılmıştır. Nitel araştırma yönteminin seçildiği bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturularak araştırmacılar tarafından katılımcılara yöneltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorular altı farklı kategoride hazırlanmıştır. Bu kategoriler altında toplam yirmi soru yöneltilmiştir. Cevaplar kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Analizler neticesinde dikkat çeken sonuçlardan biri uluslararası öğrencilerin ailelerinden uzakta olmaları sebebiyle endişe duyduklarıdır. Her ne kadar endişeli olduklarını söyleseler de eğitim hayatlarının devamını kendi ülkeleri dışındaki yerlerde devam ettirmek istemeleri dikkat çekmiştir. Diğer taraftan Türkiye'ye yeni gelen uluslararası öğrenciler için dili öğrenme ve uzaktan eğitime uyum sağlama sürecinin daha zorlu geçtiği görülmüştür. Covid-19 sürecinde yalnızlık hissi, çabuk sinirlenme gibi duygusal değişimleri yaşayan öğrenciler de olmuştur.

Anahtar kelimeler: Covid 19, uluslararası öğrenciler, yaşanan sorunlar

ABSTRACT

With the entry of Covid-19 into our lives, big changes have occurred both in the world and in our country. These changes have been seen in many areas such as economy, social life, education and health. Many sectors and institutions have been adversely affected by the restrictions. Undoubtedly, one of these institutions is the educational institution, which causes many debates even today. In this period, the transition to distance education has caused university students to return to their hometowns. Whereas students living in Turkey could return to their hometowns, international students in Turkey have had difficulty returning to their countries due to the closure of the country's borders. This study was carried out considering that international students faced many different problems in this period. Within the scope of the study, interviews were conducted with the students in the dormitories in Konya province. 8 male students and 6 female students from different countries participated in the study. Interviews of the study were collected by both researchers. In this study, in which the qualitative research method was used, a semi-structured interview form was created and directed to the participants by the researchers. In the semi-structured interview form, the questions were prepared in six different categories. 20 questions were asked under these categories. The answers were analyzed by dividing into categories. One of the striking results of the analyzes is that international students are worried about being away from their families.

Although they say they are worried, it is considerable that they want to continue their education in places other than their own countries. On the other hand, it has been seen that the process of learning the language and adapting to distance education is more difficult for international students who have just come to Turkey. There are also students who experienced emotional changes such as feeling of loneliness and getting angry quickly during the Covid-19 process

Keywords: Covid 19, international students, problems experienced.

GİRİŞ

İnsanların yeni karşılaştıkları bir kültüre uyum sağlamaları zor bir süreçtir. Eğitim almak için ülkelerinden ayrılarak farklı topraklara giden öğrenciler için zorluk yalnızca eğitim süreci olmamaktadır. Eğitimin yanı sıra kültür, dil, din, ekonomi gibi farklı boyutları da bulunmaktadır. Kültür denildiğinde o ülkenin yeme içme, gelenek görenek dahil tüm yaşam tarzı işin içine girmektedir. Yeni bir dile uyum sağlamaya çalışma ve öğrenme süreci de farklı bir zorluk boyutunu oluşturmaktadır. Ekonomik olarak zorlanma ve herkesin barınma konusunda şanslı olmaması diğer güçlüklerin içinde yer almaktadır.

İnsanların yeni tanıştıkları kültüre uyum sağlaması ve kabullenmesi zaman alan bir süreçtir. Özellikle eğitim öğretim sebebiyle ülkelerinden uzakta eğitim gören öğrenciler için kültüre uyum sağlamanın yanı sıra yeni bir dile ve yeni bir akademik ortama uyum sağlamanın zorluğu kaçınılmazdır. Bu durum öğrencilerin hem ruh sağlığını hem de sosyal yaşantısını etkisi altına almaktadır. Yeni düzene uyum sağlamak uluslararası öğrencileri sosyo-kültürel anlamda yormaktadır (Aslan ve Babirzade, 2020: 3). Tüm bu zorluklarla beraber uluslararası öğrencilerin eğitim hayatını sürdürmeleri, okullarından mezun olmaları gerekmektedir.

Yıllar boyunca insanlar farklı dönem ve zamanlarda çeşitli salgın hastalıklarla mücadele etmiştir. Hastalıklar bazen bir kültürü, bazen bir toplumu bazen de belli bir yaş grubunu etkisi altına almıştır. 2019' un Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 virüsünün fizyolojik ve psikolojik etkileri bugüne kadar etkisini göstermeye devam etmektedir. Virüsün ortaya çıktığı andan bu zamana kadar ki süreçte birçok can kaybı yaşanmıştır. Bu süreçte hem dünyada hem ülkemizde uygulanan kısıtlamalar, yasaklar herkesi çok derinden etkilemiş bir yandan da tepkilere yol açmıştır (Yakut-İpekoğlu, 2021: 163). Covid-19 ile birlikte birçok sektör durma noktasına gelmiştir. Turizm, tarım, sağlık sektörlerinin yanı sıra eğitim de olumsuz etkilenmiştir. Başlangıçta bir haftalık arayla başlayan eğitim sürecinin yüz yüze devam etmemesi ile birlikte uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir (Ereş ve Doğuş, 2020:3). Covid-19 un Türkiye'de görülmesi ile beraber okullar bir hafta ara vermiş ancak seyrin tehlike arz etmesi ile beraber YÖK 26 Mart 2020 tarihi itibarıyla Bahar dönemini uzaktan eğitimle tamamlayacağını bildirmiştir. Uzaktan eğitim imkanına sahip 123 üniversite uzaktan eğitime başlamıştır (Orçanlı ve Bekmezci, 2020: 90). Akabinde kış aylarının etkisi ile birlikte vaka sayılarında görülen büyük artış 2021 eğitim- öğretim hayatının da uzaktan eğitim vasıtası ile tamamlanmasında etkili olmuştur. Tüm bu bahsi geçen uyum süreci ve zorlukların yanı sıra ülkemizde ve Dünya'da patlak veren ve tüm ülkeleri etkisi altına alan Covid-19 tüm öğrencileri olduğu gibi uluslararası öğrencileri de etkilemiştir.

Uluslararası öğrencilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu öğrenciler kendi ülkelerinden uzakta birçok problemle karşı karşıya kalmaktadır. Dil, ekonomi, kültür, akademik ve sosyal sorunlar, barınma, yeme, içme, memleket özlemi gibi birçok sorun yaşamaktadırlar (Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015:3). Tüm bu sorunların yanı sıra Covid- 19'un çıkması ile beraber bu sıkıntılara

sağlıkta eklenmiştir. Sadece sağlık değil pandemi sürecinde alışılması güç akademik ve sosyal hayat uluslararası öğrenciler için daha da zorlaşmaya başlamıştır. Uluslararası öğrenciler pandemi ile birlikte iş fırsatlarını da kaybetmişlerdir. Sosyal açıdan baktığımızda ise uluslararası öğrenciler pandemi sürecinde sosyal ilişkilere ve yeni kültüre uyum sürecine alışma fırsatı bulamamışlardır. Ev sahibi ülkeler için Covid-19'la beraber uluslararası öğrencilerin sağlık koşullarının belirlenmesi durumu yeni bir konu olmuştur. Yüz yüze eğitimden online eğitime geçiş süreci öğrenciler arasında eşitsizliklere sebep olmuştur. Her öğrencinin laptop, bilgisayar gibi imkânı bulunmamaktadır. Bu sebeple öğrenciler arasında eşitsizlikler meydana gelmiştir. Daha gelişmiş ülkelerden gelen öğrencilerle az gelişmiş ülkelerden gelen öğrenciler arasında dengesizliğe sebep olan bir süreç oluşmuştur (Yıldırım, Bostancı, Yıldırım ve Erdoğan, 2021: 7-10). Covid-19'dan üniversite öğrencileri özellikle de uluslararası öğrenciler oldukça etkilenmiştir. Seyahat kısıtlamaları, yurt dışına çıkışların iptali ile uluslararası öğrencilerin hareketliliği de kısıtlamıştır (Xiong vd., 2020:7). Uluslararası öğrenciler buldukları ülkede dil ve kültür engellerinden kaynaklanan sayısız zorluklarla karşı karşıyayken Covid-19 hayatlarını daha da zorlaştırmıştır (King vd., 2020:1).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 11 Mart 2020 tarihi ile pandemi ilan etmesi yeni bir Dünya düzeninin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Başlayan karantina süreçleri eğitime ara verilip sonrasında online eğitime geçilmesi, iş yerlerinin kapanması hem dünyada hem de ülkemizde yeni değişimlerin başlangıcı niteliğindedir. Bu dönemde yapılan çalışmaların çoğunun sağlık alanında olduğu görülürken sosyal bilimlerde azımsanmayacak düzeyde çalışmalar yapılmaktaydı (Yakut-İpekoğlu, 2021: 163). Bu süreçte öğrencilerle yapılan çalışmaların çoğunun uzaktan eğitim ve akademik başarı üzerine olduğu görülmektedir. Covid-19 döneminde eğitim alan fakat ülkelerinden uzakta zaman geçiren uluslararası öğrencilerin sorunlarına değinen çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Özellikle en çok aile desteğine ve evlerinde olmaya ihtiyaç duydukları süreçte evlerine gidememeleri uluslararası öğrencileri hem maddi hem manevi açıdan yıprattığı düşünülmektedir. Bu çalışma Covid-19 pandemisinin patlak verdiği süreçte ülkesine gidemeyen uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorunları ele almaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada araştırma yöntemlerinden olan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Az sayıda insanla çalışılarak genelleme yerine derinlere inme amaçlanmaktadır. Covid-19'la beraber sadece sorunlar değil sorunların bağlamı da önemli olmuştur. Bu nokta da öğrencilerin eğitimi, sağlığı ve yaşadıkları ortam olan yurt ortamı da önemlidir. Bu sebeple öğrencilerin olaylar hakkında yalnızca ne söyledikleri değil, herhangi bir ortamın ya da bağlamın, onların söylediklerini, yaşamlarını nasıl şekillendirdiğiyle de önemlidir (Creswell, 2017:6-7).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu olarak üniversite eğitimine devam eden ve Covid-19 döneminde ailesinden ayrı yurtda barınan uluslararası öğrenciler şeklinde belirlenmiştir. Çalışmada amaçlı örneklem modeli seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkmış en çok

kullanılan yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118). Cevaplar doyum noktasına ulaşıncaya kadar görüşmelere devam edilmiştir. Öğrencilerin gizliliği esas alındığı için öğrencilere kod isimler verileceği konusunda bilgi verilmiştir. Kadın katılımcılar K1, K2,... şeklinde kodlanırken erkek katılımcılar E1, E2... şeklinde kodlanmıştır. İsimleri belirtmeden kod verme yöntemi hem öğrencilerin rahat iletişim kurmasını hem de gizliliğin sağlanması açısından önemlidir.

Tablo 1: Katılımcılarla İlgili Bilgiler

Kod İsim	Yaş	Geldiği Ülke	Türkiye'de bulunma süresi	Öğrenim Durumu	Ailenizin eğitim durumu (anne-baba)	Aile Gelir Durumu
K1	28	Bosna Hersek	2,5 yıl.	Yüksek yapıyor.	lisans İlkokul- Üniversite	Düşük
K2	25	Saray Bosna	3 yıl.	Yüksek yapıyor.	lisans Lise- Üniversite	İyi
K3	23	Tayland	5 yıl.	Lisans	Ortaokul- Lise	Düşük.
K4	24	Sırbistan	5 yıl.	Lisans	Lise- Lise	Orta
K5	21	Karadağ	3 yıl.	Lisans	Lise-Ön Lisans	Orta
K6	25	Bosna Hersek	6 yıl.	Lisans	Lise- Lise	Orta
E1	21	İran	2 yıl.	Lisans	Ortaokul-Yüksek Lisans	Orta
E2	22	Çin	2 yıl.	Lisans	Lise-Lise	Orta
E3	22	Çin	2 yıl.	Lisans	İlkokul-İlkokul	Orta
E4	22	Yemen	3 yıl.	Lisans	İlkokul- Üniversite	Orta
E5	25	Yemen	5 yıl	Lisans	İlkokul-Ortaokul	Düşük- orta arası
E6	21	Nijerya	3 yıl	Lisans	Lise-Üniversite	Orta
E7	29	Çad	7 yıl	Doktora	Lisans-Ortaokul	İyi
E8	28	Irak	5 yıl	Yüksek Lisans	Okur-yazar değil- Üniversite	Orta

Veri Toplama Aracı

Çalışma Konya ilinde ikamet eden ve pandeminin ilk çıktığı dönemde Konya'da yaşayan altı kadın ve sekiz erkek öğrenciden oluşmuştur. Görüşmeler 9 Temmuz- 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşmeler kadın katılımcılarla kendi belirledikleri bir mekânda gerçekleştirilmiş olup erkek katılımcılarla yurtdışı görüşme yapılmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda konunun dışına çıkmadan belirlenen çerçeveye sadık kalmak önemlidir. Soruları görüşülen katılımcıların tümüne aynı düzeyde sormak gerekmektedir (Kümbetoğlu, 2019: 76). Hazırlanan sorulara sadık kalınarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür. Nitel çalışma için önerilen süre karşılanmıştır (Creswell, 2017:28). Ayrıca nitel araştırmada en önemli hususlardan biri de görüşmede sorulacak soruların açık, anlaşılır olmasıdır. Karmaşık anlaşılması güç özellikle bireylerin alışık olmadığı kavram ve ifadeleri kullanmamak önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 137). Özellikle görüşmecilerin uluslararası öğrenciler olduğu düşünüldüğünde bu konu daha da önemli olmaktadır. Bu durum dikkate alınarak sorular açık ve anlaşılır şekilde hazırlanmıştır. Nitel araştırma da diğer önemli konu ise katılımcı rızasıdır (Creswell,

2017:49). Bu sebeple çalışmaya başlamadan önce katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş ve görüşmelerin ses kaydına alınması için onam formu imzalatılmıştır. Görüşmeleri kayıt altına almak görüşmeci açısından büyük kolaylık sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:153). Katılımcılardan kimliklerini açığa çıkaracak kişisel bilgiler talep edilmemiştir. Bu şekilde fikirlerini daha rahat ifade edecekleri düşünülmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Nitel araştırma da içerik analizi dört aşama ile gerçekleştirilir: verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 243). Yani veriler önce kod, sonra tema ve son olarak da gruplara ayırarak anlamlı hale getirilmektedir (Creswell, 2017:17). Son şeklini aldığı anda ise bulgular yorumlanır. Tüm bunlar yapılmadan önce toplamda 282 dakika olan ses kayıtları Word dosyasına aktarılmıştır. Toplamda 35 sayfadan oluşan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından çözümlenmiştir.

BULGULAR

Neredeyse tüm Dünya’da öğrenciler Covid-19 un çıkması ile birlikte yüz yüze eğitime ara vermişlerdir. Bu durum tüm öğrencileri etkilerken uluslararası öğrencileri daha çok etkilemiştir. Uzaktan eğitim süreci tüm öğrencileri olumsuz etkilerken uluslararası öğrencileri hem farklı ülkede olmaları hem farklı bir dille eğitim alıyor olmaları durumundan dolayı daha çok etkilemiştir. Araştırma da özellikle dikkat çeken konular başlıklara ayrılarak, elde edilen bulgular aktarılmıştır. Çalışmada altı başlık bulunmakla birlikte bu başlıklar altında eğitim, sosyal yaşam, sağlık, destek, barınma, uzaktan eğitim gibi konulara değinilmiştir.

Covid-19’un Genel Yaşama Etkileri: Eğitim ve Sosyal Hayat

Covid-19’la birlikte eğitim-öğretime uzun bir ara verilmiştir. Bu aranın uzaması tüm öğrencileri etkilerken özellikle uluslararası öğrencileri daha çok etkilemiştir. Türkçeye tam hâkim olamama, sosyal hayattan uzak kalma gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Çalışmaya katılım sağlayan öğrenciler yaşamlarındaki en büyük değişimin eğitim konusunda ve sosyal hayatlarında olduğunu ifade etmişlerdir:

“Eğitim en önemli olandı. Uzaktan olunca hocaları göremedik. Mesela görüştüğüm kişilerle görüşemiyorum. Türk arkadaşlarımı göremiyorum. İletişimim kesildi” (K3)

“Tabi değişiklik var. Önceden yüz yüze eğitim varken hocalarla konuşurken dersleri daha iyi anlayabiliyordum. Kurslar yok, aktiviteler azaldı. Hep yurttaydık. Hem de biz yabancılar yurttan hiç çıkmadık. Üç aydan fazla yurttta kaldık” (K1)

“Eğitim açısından kötü oldu. Doğruyu söylemek gerekirse bazı öğrenciler yüz yüze eğitim de bile anlamıyorlar. İnternette zor yani. Ben önceden sporla ilgileniyordum. Konya il göç idaresi takımındaydım. İstanbul’da da baya top koşturdum. Ülkemde de profesyonel oynuyordum. Ama pandemiden sonra hiçbirini yapamadım” (E8)

“Okulumuz yüz yüzeydi okula gidiyorduk. Sosyal faaliyetlere katılıyorduk. Bir yerlere gidiyorduk mesela kütüphaneye ya da kurslara. İlk yardım kursuna gidiyorduk futbol oynuyorduk bunların hepsi bitti. Hayatımız kapandı diyebilirim” (E5)

Covid-19’la beraber uluslararası öğrenciler diğer öğrencilerle iletişim kurarak sosyalleşme imkânı bulabiliyorlardı. Bu vesile ile hem Türkçe konuşmayı ve öğrenmeyi ilerletirken hem de ülkelerinden uzakta yabancılik çekmeden yaşama imkânı bulabiliyorlardı. Ancak bu süreçte sadece uluslararası öğrenciler değil ülke genelinde tüm öğrenciler sosyal hayata eskisi kadar dahil olamamışlardır. Ereş ve Doguş’un yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerin sosyal aktivite yapamamaktan şikayetçi oldukları görülmektedir (2020: 8). Koronavirüsle beraber hem eğitim- öğretim hayatı hem de sosyal yaşam değişmeye başlamıştır. Sosyal aktivitelerin eskisi kadar olmayışından yalnızca öğrenciler değil herkes etkilenmiştir. Aktivitelerden daha ziyade eğitimde var olan farklılaşma öğrencileri büyük ölçüde etkilemiştir. Özellikle uzaktan eğitim konusunda öğrencilerin farklı cevaplar verdiği de görülmüştür. Bu yüzden uzaktan eğitim konusu başka bir başlık altında daha geniş şekilde değerlendirilecektir.

Covid-19’un Ekonomik ve Psikolojik Etkileri

Koronavirüs Dünya genelinde herkesi ekonomik olarak etkilemiştir. Birçok sektör zor günler geçirirken bu durumun öğrencilere de yansıdığı görülmektedir. Özellikle eğitime devam ederken aynı zamanda çalışan öğrenciler bu durumdan daha çok etkilendiğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan bazı öğrenciler artan okul malzeme fiyatlarından söz ederken bazı öğrenciler ise yemek fiyatlarındaki ve bilet fiyatlarındaki artışa değinmektedir:

“Mesela biletler çok pahalandı. Bu kadar pahalı değildi pandemiden önce. Bazen yurttan olan yemeği yiyemeyince dışarıdan alıyorduk. Bide her şey pahalandı etkilendik yani” (K4)

“Biraz şöyle etkilendi ben yazları çalışıyordum Karadenizde tercümanlık yapıyordum. Virüsten dolayı Arap turistler gelmedi. Tercüman ihtiyacı kalmadı bu yüzden etkilendim” (E5)

“Her şeyin fiyatı yükseldi. Bizim okul malzemelerinin de fiyatı yükseldi bu açıdan da ekonomik olarak zorlandım” (E6)

“Pandemiden önce çalışıyordum bu yüzden ekonomik açıdan çok etkilendim. Tercümanlık yapıyordum beş gün boyunca işe giderdim günlük elli dolardı. Sonra turistler gelmedi bu yüzden çalışamadım” (E8)

Öğrencilerden yalnızca ekonomik olarak değil aynı zamanda psikolojik olarak da etkilenen olmuştur. Sürekli yurttan kalmaları ve aynı insanlarla zaman geçirmeleri öğrencileri etkilemiştir. Bunun yanı sıra Türkiye’de yaşayan öğrencilerin kendi şehirlerine dönmesi ile birlikte uluslararası öğrenciler yalnız kalmışlardır. Buda kendilerini yalnız hissetmelerine eskiye göre daha sinirli olmalarına sebep olmuştur:

“Kendimi biraz daha yalnız hissettim. Okuldaki arkadaşlarımı göremiyordum. Kendimi daha da yalnız hissediyordum. Bide şöyle bir şey oldu ben başka yurttaki kalıyordum. Tahir Büyükkörükçü’de oradan bizi Ali Ulvi yurduna taşıdılar. O dönem o dönem açıkçası psikolojik bir yalnızlık hissi yaşadım. İki hafta diye gittik bir buçuk sene kaldık orada. İlk iki hafta bana zaman hiç geçmedi. Orda bir yalnızlık hissettim” (E1)

“Daha sinirli oldum her insan suçlu gibi geliyordu. Hepimiz korkuyorduk. Ne olacağından haberimiz yoktu çünkü. Bu süreç ne kadar devam edecek, gelecekte ne olacak haberimiz yoktu. Bilmiyorduk. Bu süreçte bir iki kere yurt değiştirdiler bize bu yüzden de tedirgin oldum” (K5)

“Ben burada kaldım gidemedim. Yurttaki üç ay boyunca kapalı kaldım. Markete dahi gidemedim daha sinirli olmaya başladım. Hemen patlamaya başladım. Bide sürekli arkadaşlarla aynı ortamda olunca bazen anlaşılamıyorduk. Çatışma oluyordu” (K4)

“Ben çok ağladım. Hem de çok. Çünkü ilk defa böyle bir şeyle karşılaştım hem de hemen eve dönmek istedim uçak bileti üç kere iptal oldu. Sonra otobüsle döndüm. Ben çok korktum ailem için ne olacak. Onlar bu virüse yakalanacaklar mı diye çok korktum. Hep onların yanında olmak istedim. Her gün telefonla konuştuk” (K1)

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplardan da görüldüğü üzere ailelerinden mesafe olarak uzakta olmaları bazı öğrencileri çok tedirgin etmiştir. Aynı yurt ortamında sürekli aynı kişileri görmek, uzun süre zaman geçirmek öğrencilerde olumsuz etki yaratmıştır.

Covid-19 Sürecinde Öğrencilerin Sağlık Sistemi Hakkındaki Görüşleri

Koronavirüs ilk çıktığı dönemde herkesin yabancı olduğu ve büyük bir bilinmezliği içine alan durum hakimdi. İnsanlar virüs yüzünden hayatını kaybederken herkeste büyük bir tedirginlik ve korku vardı. Herkes için zor olan bu durum şüphesiz ailesinden ve sevdiklerinden uzakta olan öğrenciler için daha zor hale gelmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan üç öğrenci Türkiye’de buldukları sırada Covid-19’ a yakalandıklarını ifade etmişlerdir:

“Aralık 27 2020 de. Yurttaydım o sırada hiç unutmuyorum. Annem babam Sırbistan’da hastalandı bana da bulaşmış. Babam kötüydü çok korktum. Çok tedirgin oldum. Ben ilk burada hasta olduğumda da korktum dedim ne yapacaklar beni nereye götürecekler. Destek verecekler mi sonra dedim acaba ölecek miyim. Ölürsem ailemi görecek miyim dedim. Bizi karantina yurduna götürdüler hasta olunca. Orada on gün boyunca kaldım. Bizimle oraya gittikten sonra çok ilgilendiler. Yemek verdiler, ilaç verdiler rahatladım sonra bakıyorlar diye. Bizi sürekli aradılar. Öyle olunca çok rahatladım” (K4)

“Arkadaşımız pozitif çıktı ondan da bize bulaştı. Hemen müdahale ettiler. Hemen karantina yurduna aldılar bizi” (K5)

“Ben ağır geçirmedim çok hafif geçirdim. Korkmadım covid olmadan öncede yani burada benimle ilgilenileceğinden emindim” (K6)

Covid-19' a yakalanan öğrencilerin genel itibari ile sağlık sistemi konusunda tedirginlik yaşamadıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra Covid-19'a yakalanmayan ancak Türkiye'de Covid-19 sürecinde yürütülen sağlık sistemi hakkında bilgi sahibi olan öğrenciler de bulunmaktadır. İmkanların iyiliğinden söz eden öğrenciler bu süreçten de fazla tedirgin olmadıklarını ifade etmişlerdir:

“Gerçekten sağlık sistemi çok iyi. Birde arkadaşlara soruyordum. Ne yapıyorlar bakıyorlar mı diye. İzole yurt açmışlar Covid-19'a yakalanan öğrencileri oraya götürüyorlardı. İki hafta orada karantinaya giriyorlardı. İyi bakıyorlardı, bir öğün fazla veriyorlarmış. İki hafta sonra tekrar geliyorlardı” (E1)

“Burada durum iyiydi bakacaklarını biliyordum. Yemen'de bu kadar iyi değil burada çok iyi. Burada çok iyi sağlık hizmeti” (E4).

“Ben tedirgin olmadım hiç buradaki sağlık sistemi çok iyi. Sadece Türklere değil bizlere de iyi. Bizim ülkede hastaneler daha küçük burada büyük” (K1)

Çalışmaya katılım sağlayan öğrencilerden bazıları Koronavirüse yakalanarak sağlık sisteminin işleyişinden haberdar olurken bazı öğrenciler ise duydukları kadarıyla Koronavirüs sürecindeki sağlık sisteminin iyi işlediğinden söz etmişlerdir. Genellikle kendi ülkeleri ile mukayese ederek sağlık sisteminden söz etmişlerdir. Yine bazı öğrenciler koronavirüs çıkmadan önce de hastaneye farklı rahatsızlıklar için gittiklerinden sağlık sisteminin işleyişinden haberdarlardır. Bu sebeple de bakılacaklarından şüphe duymamışlardır.

Öğrencilerin Barınma Hakkındaki Görüşleri

Yapılan çalışmaya katılım sağlayan uluslararası öğrenciler Gençlik Spor Bakanlığına bağlı yurtlarda kalmaktadır. Covid-19'la beraber diğer öğrenciler memleketlerine giderken uluslararası öğrenciler sınırların kapanması ile birlikte bir süre daha Türkiye'de kaldılar. Kaldıkları bu süre zarfında kapalı alanlarda var olan yeni kurallara, yeni düzene uymak durumundaydılar. Yeni düzen tüm öğrencilere ve insanlara yeni korkular da getirdi. Yakut-İpekoğlu' nun (2021) yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerde panik, endişe ve korkunun görüldüğü gözlemlenmiştir (s.165). Uluslararası öğrencilerde de özellikle Koronavirüsün başlarında herkesin yurttan ayrılması ile birlikte korku ve üzüntü gibi duygusal değişimler meydana gelmiştir:

“Haber açıklandığında okullar tatil diye bizim Türk arkadaşları lobilere çekmişler bağıryorlar onlar tatil tatil diye. Bizim oda arkadaşlarımız da eşyalarını toplamaya başladılar. Bende üzüldüm açıkçası. Odada altı kişiydik iki kişi kaldık. Biz üzüldük hatta dedik oturun belki bu karar değişir. Acele etmeyin dedik. Onlar çok sevindiler çünkü üç hafta zannettiler. Bizim açımızdan hiç iyi olmadı. Biz arkadaşlarımız gidince üzüldük, yurt çok boş oldu. Yemekhaneye gidiyoruz o arkadaşlarımız yok. Maç izliyorduk oda yok. Dedim keşke benim ailem de yakın olsaydı. Arkadaşlarım kalsaydı ailemin yokluğunu hissetmezdim” (E5)

“Ben çok üzüldüm gidemeyince çünkü ailem uzakta. Kendini bülbül gibi hissediyorsun kafeste her yanın kapalı. Bir yere çıkmak istersin, kanadın var ama uçamıyorsun çok zor. O yüzden çok zorlandım. Ailemi çok özledim ve çok etkilendim bu süreçte” (E8).

Bu görüşlerin yanı sıra bazı katılımcılar özellikle arkadaşlarının gidiyor olmasına üzüldüğünü ifade etmişlerdir. Olumsuz görüşlerin aksine okulların kapanmasının ve memleketlerine gidememelerini olumlu yorumlayan öğrencilerde olmuştur. Özellikle Covid-19'un Ramazan ayına yakın bir süreçte çıkmasıyla beraber bazı öğrenciler *“Ramazan'da Allah'a daha yakın” (K3)* olduğunu belirtirken *“Boş zamanım çok olacak” (K6)* diye sevinen öğrenciler de olmuştur. Katılımcılar bu süreçteki işleyişten memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Yemeklerini odalarında yediklerini, yemekhanede yedikleri dönemde mesafeye uyulduğunu, odanın dışında maske takma zorunluluğunun olduğunu belirtmişlerdir.

İnsanlar koronavirüsten yalnızca beden sağlığı olarak değil ruhsal olarak da etkilenmişlerdir. Virüsün nasıl bulaştığının tam olarak bilinmemesi belirtilerinin günden güne değişmesi insanları psikolojik olarak da tedirgin etmiştir. Bu şekilde tedirginliği olan öğrencilere destek olması açısından kalmış oldukları yurtlarda sosyal hizmet uzmanı ya da psikoloğun olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların birçoğu 'manevi rehber' den haberdar olduklarını sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı ya da psikologdan haberdar olmadıklarını ifade etmişlerdir:

“Ben diyanet personelini duydum, diyetisyeni duydum. Psikoloğu duymadım. Açıkçası bunlar var neden psikolog yok diyordum. Ben dini danışmanlara uğramadım hiç sadece odalarının üzerinde yazıyordu” (E1)

“Manevi rehber var, psikolog var, eğitim sorumluları var benim bildiğim. Ben manevi rehberle konuşuyordum daha çok. Ofiste duruyorlar bizde gidiyorduk” (E5)

“Dini danışman var. Hafta da bir kere iki kere eğitim veriyor mescitte. Ben pek katılmadım. Psikolog duymadım hiç” (E7)

“Manevi danışman vardı. Virüs çıktı destek oldu bize. Bahçede otururken gelip bizlerle sohbet ediyordu” (K5)

Bu süreçte öğrencilere dini danışman\manevi rehberlerin daha çok destek olduğu görülmektedir. Özellikle psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarının duyulmamasının sebebinin yurtlarda yeteri kadar kadro olmayışının etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan Diyanet İşleri Başkanlığından görevlendirilerek gelen Dini Danışmanların sayıları nispeten fazladır. Bu sebeple öğrencilerin dini danışmanlarla görüşmesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Pandemi döneminde barınma noktasında en önemli konulardan biri de güvendir. Burada güvenden kastedilen öğrencilerin sağlık, temizlik, mesafe gibi konularda yurt ortamında kendilerini rahat ve güvende hissedip hissetmemeleriydi. Bu süreçte yurttan kalan uluslararası öğrenciler kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir:

“Güvenlik iyiydi, sağlık açısından korkmadım. Çamaşırhane, yemekhane, idare hepsinde maske takmak gerekiyordu” (E3)

“İlk başlarda tedirginlik vardı. Artık güvenli bir yer diye düşünüyorum. Sürekli anonlar yapıyorlar herkes maskesini taksın diye” (E7)

“Evet güvende hissettim. Odam var. Yeme, içme her şey var. Kimse yurda girip çıkmıyor. O yüzden virüsü kim getirecek diye düşündüm korkmadım. Sadece temizlik yapan ablalardan korktum. Hatta biz dedik ki siz bizim odamızı temizlemeyin biz temizleriz dedik” (K4)

“Hissettim çünkü dışarı çıkmak yasaktı. Dışarıdan gelen temizlik yapan ablalar da kendilerini iyi dezenfekte ettiler o yüzden korkmadım” (K1)

Yurtta kalan uluslararası öğrenciler bu süreçte alınan önlemlerden dolayı kendilerini güvende hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra pandemiden önce yurtta kalmayıp evde kalan pandemi ile birlikte ekonomik sebeplerden dolayı yurda geçen iki öğrenci evin daha güvenli olduğunu söylemiştir. Yurtta kalan sayısının çok olması kalabalık bir ortam da yaşanıyor olması iki katılımcıyı tedirgin etmiştir.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Bakışı: Avantajlar ve Dezavantajlar

Covid-19 herkesi farklı açılardan etkilerken özellikle öğrencilere eğitim noktasında büyük etkileri olmuştur. Yüz yüze olan eğitim süreci online olarak uzun bir süre devam etmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplara bakıldığında bu konu hakkında görüşler farklı farklıdır. Öğrenciler uzaktan eğitimin hem avantajlarından hem de dezavantajlarından söz etmişlerdir. Dersleri sürekli takip edememe, sınavların zor olması, hocalara ulaşmanın zorluğu, dil problemi gibi uzaktan eğitimin verimli olmasını etkileyen sebepleri dile getirmişlerdir:

“Uygulamalı derslerimiz vardı hepsi uzaktan oldu. Bizim için dezavantaj. Uygulamalı derslerimiz öyle oldu. Üçüncü sınıfları açtılar sonra bizi açmadılar. Sınavlar zor oldu. Hocalar bize inanmıyordu kopya çekiyoruz diye bu yüzden ultra zorladılar. Açıkçası çalışıyorduk çalışmasına yüz yüze eğitim de yapıp çıkıyordum ama bu birinci dönem kamera yoktu çok zorladılar ve maalesef üç dersten kaldım. İkinci dönem kamera sistemini açtılar. O şekilde olunca biraz soruların seviyesi indi öyle olunca geçtim” (E1)

“Yüz yüze olsa daha iyi olurdu. Uzaktan olunca öğrenciler, bende dahil bizim çalışmamız yüzde elliye indi. Canlı ders olmadı sisteme yüklediler. Ben bütün videoları izledim aslında çok çaba yoktu. Aklımızda bu durum nereye gidecek diye düşündük” (E5)

“Bu sene çok zorlandım. Okula gitmediğim için bazen açıp dinlemiyordum. Ders kısa oluyordu ama konu çoktu. Olumsuz tarafı dinlemediğim için oldu. Okula gidip dinlerdim yüz yüze eğitim de ama şimdi öyle olmayınca dinlemedim. Zamanımı güzel kullanmayı bilemedim ben bu yüzden uzaktan eğitim iyi değildi” (K6)

“Dezavantaj şu oldu bence yüz yüze sınavlar daha kolaydı. Online olunca hocalar biraz zorlaştırmak istediler. Nasıl olsa online sınavda kopya çekebilirler o yüzden fazladan ödev verelim diye düşündüler. Yüz yüze olsa sınava girip yapıyorsun bitti. Böyle ödev var, sunum var, video var. Bu yüzden zor oldu” (K4)

Özellikle dil sorunu ve sınavların zor oluşu Covid-19 yokken de uluslararası öğrencileri zorladığı görülmektedir (Şahin ve Demirtaş, 2014: 98). Covid-19 döneminde verilen ödevlerin fazla olması sınav sürelerinin yetersiz olması bunlara ek olarak dil sorunu yaşamaları öğrencileri olumsuz etkilemiştir. Öğrenciler uzaktan eğitimin olumsuz birçok yönünün aksine olumlu taraflarının olduğunu da belirtmişlerdir. Özellikle bazı öğrencilerin yurdu ile okulu arasındaki mesafenin çok olması bu süreçte okula gitmeyerek yolda boşa geçen zamanın olmamasını avantaj olarak değerlendiren öğrenciler olmuştur. Ayrıca derslerin kayıtlı olması ve ders kaydını tekrar tekrar dinleyebilme imkânı öğrencilerin avantaj olarak değerlendirdiği noktalardan biridir:

“Ben uzaktan eğitimi daha seviyorum. Çünkü okulda hoca sadece bir defa anlatıyor. İkinci defa dersten sonra sorsan hocanın da işi var ama uzaktan eğitim de kaydı dinliyorsun” (E3)

“İyi tarafı çalışan arkadaşlar için memleketi uzak olan arkadaşlar için bu avantaj bir şey. Evden dersi sınavı yapabilir” (E5)

“İyi yönü dersleri kayıtlı bırakıyorlar. İstedığın zaman dinleyebilirsin. Birde üniversitede herkesin önünde kalkıp ta sormaktan çekiniyorum konuşmaktan da korkuyorum Türkçem iyi olmadığı için ama böyle olunca hocalara hem yazıyordum hem de mikrofondan da konuşabiliyordum çünkü önümde hiç kimse yoktu. O yüzden benim için online iyi oldu” (K4)

“Okulum uzak olunca bu süreçte gitmeyince iyi oldu” (K3)

Türkiye’de aileleri ile birlikte yaşayan öğrencilerle uluslararası öğrenciler arasında uzaktan eğitim hakkında farklı görüşler vardır. Türkiye’de yaşayan öğrencilerin daha çok internet sorunu, kalabalık ailede yaşama, aile içinde sorumlulukları bulunma gibi farklı sorunları bulunmaktadır. Yine de hocalarla etkileşim kuramama, ödev yükünün fazla olması gibi konularda ortak problemler yaşadıkları görülmektedir (Ereş ve Doğuş, 2020: 6). Her ne kadar öğrenciler uzaktan eğitimin olumlu yönlerinden bahsetseler de olumlu yönlerinden daha çok olumsuz taraflarından söz etmişlerdir. Özellikle uluslararası öğrencilerin bir kısmı memleketine geç dönerken bir kısmı ise hiç gidememiştir. Okul onlar için sosyalleşme ve öğrenmiş oldukları dili pekiştirmek için en iyi ortamlardan biridir. Uzaktan eğitimle sadece eğitimden değil sosyal yaşamlarından da uzaklaşmışlardır.

Pandemi Döneminde Destek

Şüphesiz aile bilinen en iyi destek mekanizmasıdır. Zor koşullarda insanın yanında olan aile üyeleridir. Covid-19’la beraber aile üyelerinin desteği ve kıymeti daha çok anlaşılmıştır. Bu süreçte Türkiye’de yaşayan öğrenciler ailelerinin yanına giderken uluslararası öğrenciler bu imkânı bulamamışlardır. Sınırların kapalı olması olası bir durumda öğrencilerin ülkelerine gitme imkânı bulamayacak olmaları aileleri ile iletişimlerinin artmasına vesile olmuştur:

“Eskiden her gün aramazdım ailemi şimdi her gün arıyorum, merak ediyorum. Sağlıkları iyi mi nasıllar diye. Çünkü bütün aileyi karantinaya aldılar bir ara” (E7)

“Daha çok konuşmaya başladık çünkü merak ediyordum ne yapıyorlar nasıllar, sıkıntı var mı diye” (K5)

Öğrenciler ailelerinin yoksunluklarını hissederken bu süreçte özellikle memleketine gidemeyen arkadaşlarının kendilerine destek verdiklerini ifade etmiştir. Aynı durumda olan öğrenciler birbirine destek olurken yalnızca arkadaşlarının değil yurt çalışanlarının, okuldan hocalarının ve aynı zamanda şüphesiz ailelerinin destek olduğunu ifade edenler olmuştur:

“Başka ülkeden arkadaşlar var onlar destek oldu. Ailem destek oldu” (E3)

“Bence her insan için ilk desteği insanın ailesi verir. Benim de hem ailem hem kendim. Ben kendi kendimi destekledim bazı konularda. Bide ben çok dikkat ettim Covid olursam diye çünkü hastalansam bana ulaşamayacaklar hep bunu düşündüm” (E5)

“Evet çok destek olan oldu. Özellikle emniyetten arkadaşlar. Onların takımında olduğum için hep sordular paraya ihtiyacın var mı. Maddi manevi hep sordular. Aynı zamanda tez hocam onun asistanı sordu” (E8)

“Bir arkadaşım destek oldu kendisi şimdi Japonya’da. Burada Tömer okudu. Birinci sınıfı okudu geçiş yaptı” (K6)

“Arkadaşlarım oldu. Sonra yurttaki çalışanlar da çok destek oldu” (K4)

“Ailem destek oldu evet ama ailem benim durumumdan anlamadığı için daha çok arkadaşlarım destek oldu” (K2)

Çalışmaya katılım sağlayan uluslararası öğrencilerin görüşlerinden de anlaşıldığı üzere özellikle ailelerinin ve arkadaşlarının en büyük destekçileri olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra okuldaki hocalarından kaldıkları yurdun personellerinden bu zor süreçte destek gören öğrenciler de olmuştur. Kendi ülkelerinde olan öğrencilerin aileleri ile birlikte kalması aynı zamanda çalışan ebeveynlerin de karantina sürecinde evde bulunmaları aile üyelerinin birbirini yeniden tanımasına, yakınlaşmasına imkân verirken (Yakut-İpekoğlu, 2021: 171) uluslararası öğrenciler aile ilişkilerindeki bu sıcaklığı yakalayamamışlardır.

TARTIŞMA

Covid-19 herkesi birçok açıdan olumsuz etkileyen bir süreç olmuştur. Öğrenciler özellikle eğitim konusunda birçok olumsuzluklar yaşamıştır. Ancak uluslararası öğrencilerin eğitim dışında farklı sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Bunlardan biri de ailelerinden uzak olmalarıdır. Çalışmaya katılım sağlayan bazı öğrencilerin ailelerinden uzak olmalarından dolayı endişeli olduğu gözlemlenmiştir. Görüşme sırasında bu durumu zaman zaman dile getiren katılımcılar olmuştur. Ailelerine bir şey olursa gidememe ihtimalleri ya da kendileri Covid-19’a yakalanırsa ülkelerine gidememe durumları

endişe duymalarına sebep olmuştur. Ereş ve Doğuş (2020)'un üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin en çok kendilerinin veya yakınlarının Covid-19'a yakalanmasından korktuğu görülmüştür (s.6). Bu durumu düşündüğümüzde yalnızca öğrencilerin değil herkesin sağlık noktasında tedirginlikleri olduğu bilinmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinin uluslararası ve Türkiye'de yaşayan öğrencileri farklı etkilediği yapılan çalışmalarda görülmektedir. Ereş ve Doğuş (2020)'un üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrenciler uzaktan eğitim konusunda koordinasyon, ders süreleri, arayüz, öğretim elemanları için oryantasyon programlarının yapılması şeklinde geliştirmeye yönelik cevaplar vermiştir (s.10). Bu çalışmada ise uluslararası öğrencilerin farklı sorunları olduğu görülmüştür. Özellikle yabancı dilde eğitim alıyor olmaları sınav sürelerinin yetersiz olması öğrencileri olumsuz etkilemiştir. Derslerin zor olması, öğretim elemanlarına ulaşamama, ders takibinde zorlanma gibi farklı problemler yaşadıkları görülmektedir.

Ailelerinden uzakta olan uluslararası öğrencilerin normalde de farklı sorunları bulunmaktadır. Musaoğlu (2016) 'nun uluslararası öğrencilerle yapmış olduğu çalışmaya baktığımızda dil sorunu, memleket ve aile özlemi dikkat çekmektedir (s.19). Dil sorunu birçok uluslararası öğrencinin de ortak problemi olmuştur (Zavalsız ve Gündoğ, 2017: 3176, Savaşan, Yardımcıoğlu ve Besel, 2015: 14, Başaran-Alagöz ve Geçkil, 2017:284). Özellikle öğrenciler uzaktan eğitimin dezavantajı olarak Türkçe konuşmayı unutmaktan korktuklarını ifade etmişlerdir. Yapılan başka bir çalışmada Rusya'da eğitim gören uluslararası öğrencilerin de aynı korkuyu yaşadıkları görülmüştür (Novikov, 2020: 290). Ayrıca uluslararası öğrencilerle yapılan başka çalışmalarda da öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ev özlemi çektiği görülmüştür (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 32, Savaşan, Yardımcıoğlu ve Besel, 2015: 19). Normalde de öğrenciler özellikle aile özlemi duyarken Covid-19'un patlak vermesi ile birlikte memleket ve aile özlemine korku ve endişenin de eklendiği görülmüştür. Özlem duydukları ailelerinin bu süreçte hastalık tehdidi altında olmaları veya tekrar ailelerini görememe ihtimalleri öğrencileri tedirgin etmektedir.

Elbette özlem duyan öğrencilerin aksine uzun süredir dışarıda yaşayan öğrenciler ya da "özlem konusunu hiç düşünmeyen" öğrenciler de olmuştur. Aile özlemi konusunda öğrencilerin iki kısma ayrıldığı görülmüştür. Bir tarafta ailelerini özleyen öğrenciler yer alırken diğer tarafta ise bu konuyu pek düşünmeyen öğrenciler yer almaktadır. Aslan ve Babirzade (2020) 'nin uluslararası yüksek lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilere ev özlemi yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu "Ailemi özlemiyorum, çünkü arkadaş çevrem çok iyi" cevabını vermiştir (s.11). Yapılan çalışmada ve bu çalışmada da görüldüğü gibi bu konuda öğrenciler iki farklı kutupta yer almaktadır. Covid-19'la beraber aile ilişkilerinin değiştiği düşünülebilir. Bu çalışmada öğrencilere en büyük destek verenin aileleri sonrasında ise arkadaşları olduğu görülmüştür. Aynı şekilde yapılan başka bir çalışmada uluslararası öğrenciler en büyük desteği ailelerinden aldıklarını ifade ederken ikinci olarak da arkadaşlarının destek olduğu görülmüştür (Morris vd., 2020: 87)

Ulaşım konusunda bazı öğrenciler memleketine gidebilirken hiç gidemeyen öğrencilerde olmuştur. Memleketine gidebilen öğrenciler ise sınırların kapalı olmasından dolayı iki üç ay çıkış yapamadıklarını belirtmişlerdir. Sadece ülkemizde değil farklı ülkelerde de benzer sorunlar yaşanmıştır. Yapılan bir çalışmada Amerika'da eğitim gören uluslararası öğrencilerin de uçuşlar olmadığı için ülkelere gidemediklerinden söz etmektedir (Fischer ve Whatley, s.2). Çalışmaya katılım sağlayan tüm öğrenciler ulaşım ücretlerinin çok yüksek olduğunu belirtmiştir. Birçok öğrencinin geçimini bursla sağlaması, bilete yetecek kadar paralarının olmayışı eve gitmelerini engellemiştir. Kurtça (2020)'nin yapmış olduğu çalışmada neredeyse tüm öğrenciler ulaşımın çok pahalı olduğunu ve ülkelere sık gidemediklerini belirtmişlerdir (s. 122). Ayrıca bu çalışmada öğrenciler Covi-19'un bilet fiyatlarını arttırdığını ifade etmişlerdir. Bazı ülkelerde girişte yapılan karantina uygulamasının da ücretli olmasının ayrı bir masraf olduğunu ifade eden öğrenciler olmuştur.

Avustralya'da uluslararası öğrencilerle yapılan bir çalışmada, çalışmaya katılan öğrencilere Covid-19'la beraber yalnızlık hissedip hissetmedikleri sorulduğunda "kesinlikle katılıyorum" diyenlerin oranı %31,6 iken "katılıyorum" diyenlerin oranı ise %31,4'tür (Morris vd., 2020:90). Bu çalışmada da benzer sonuçlar görülmüştür. Çalışmaya katılan bazı öğrenciler Covi-19'la beraber yalnızlık hissettiklerini dile getirmişlerdir.

SONUÇ

Covid-19 tüm insanların hayatını olumsuz etkilemiştir. Etkilemeye de devam etmektedir. Üniversitelerin eğitime uzaktan devam etmesi ile birlikte öğrencilerin eğitim hayatında birçok değişiklik yaşanmıştır. Özellikle uluslararası öğrencilerin bu konuda farklı olumsuzluklarla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Öğrencilerle yapılan görüşmede dikkat çeken konulardan biri pandemi döneminde çok tedirgin olduklarını ifade etmeleridir. Özellikle ailelerinden uzakta olmaları bazı öğrencileri endişelenmiştir. Ailelerine zarar geleceği ihtimali katılımcıları korkutmaktadır. Eğitim hayatı bitince ailesinin yanına dönmeyip yurt dışında eğitime devam etme konusunda kararlı olan öğrencilerin sayısının fazla olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra tekrar böyle bir durum yaşanması ihtimaline karşın ailesinin yanında olmak isteyenlerin olduğu da görülmüştür. Birçok öğrenci geleceği çok düşünmediğinin bunun kader olduğunu söylemiştir. Aileleri konusunda çok tedirgin olan öğrencilerin yanlarında olma konusunda aynı fikirde olmadıkları görülmüştür.

Öğrencilerin genel sorunlarına bakıldığında en çok eğitim konusunda sorun yaşadıkları söylenebilir. Eğitimde sorun yaşamalarının en temel sebebi ise dili yeterince bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Özellikle sınavları verilen süre içerisinde tamamlamalarının zor olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitim konusunda öğretim elemanları uluslararası öğrencilerinde varlığını gözetilerek süre ve zaman konusunda doğru ayarlamayı yapmaları gerekmektedir. Diğer bir sorun ise eski sosyal yaşamlarını kaybetmiş olmalarıdır. Bakıldığında bu sorun yalnızca uluslararası öğrencilerin değil tüm insanların ortak sorunu haline gelmiştir.

Dikkat çeken bir diğer konu ise bazı öğrencilerin bu süreçte kendilerini daha yalnız hissettiklerini söylemeleri olmuştur. Özellikle yurttan kalan birçok öğrencilerin memleketlerine dönüşü yalnızlaşmalarına sebep olmuştur. Diğer taraftan çabuk sinirlenme, üzgün olma gibi psikolojik farklılaşmalarla karşı karşıya kalan olmuştur. Bu noktada öğrencilerin genel olarak kimseden destek almadığı görülmektedir. Yurttan bulunan manevi rehberin zaman zaman destek olduğundan söz eden öğrenciler olmuştur. Manevi rehberin yanı sıra yurtlarda psikolog ve sosyal hizmet uzmanı sayılarının artırılması faydalı olabilir. Bu gibi afet, pandemi durumlarında ortak çalışmalar yürütülerek öğrencilere destek sağlanabilir. Meslek elemanlarının sayısı artırılarak, psiko-sosyal destek verilmesi ve sosyal etkinliklerin nicelik ve niteliğinin artırılmasının önem arz edeceği düşünülmektedir.

Diğer yandan pandemiyle birlikte artan bilet fiyatları uluslararası öğrencileri olumsuz etkilemiştir. Normalde de bilet fiyatlarının pahalı olması sebebi ile ülkelere gidemeyen öğrencilerin bu süreçte gitmesi imkansızlaşmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunun ailesinin ekonomik geliri orta düzeydedir. Bu durumda bilet fiyatlarını karşılayabilmeleri zorlaşmaktadır. Diğer yandan erkek katılımcıların hiçbirinin eğitim hayatları başladıktan sonra ülkelere gitmedikleri görülmüştür. Bunun en önemli sebeplerinden biri askerlik diğeri ise savaştır. Bazı öğrenciler ülkelere giriş yaptıkları andan itibaren askere zorunlu alınacaklarını ifade ederken Yemenli öğrenciler ise savaş sebebi ile ülkelere giriş yapmaları halinde Türkiye'deki eğitimlerine devam edemeyeceklerini ifade etmiştir. Bu durumun öğrencileri tedirgin ettiği görülmüştür. Ailelerinden birinin Covid-19'a yakalanması durumunda ülkelere gitmeleri halinde geri dönmelerinin zor olduğu görülmektedir.

Uluslararası öğrencilerin yaşamış oldukları sorunların yanı sıra olumlu görüş sundukları durumlarında olduğu görülmektedir. Özellikle en çok ihtiyaç duyulan sağlık konusunda öğrenciler Türkiye'deki sistemden çok memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Hem Covid-19'a yakalanan hem de yakalanmayan çoğu öğrenci sağlık sisteminin işleyişinden haberdardır. Sağlık sisteminden memnun olmaları, hastalık durumunda bakılacaklarını bilmeleri olumlu görüşlerden en önemlisidir. Sağlığın çok önemli olduğu bu zamanda sorun yaşamamış olmaları önemlidir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Çalışma Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilimsel Etik Değerlendirme Kurulu tarafından 01.07.2021 tarihli toplantıda 2021\42 karar numarasıyla uygun görülmüştür.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aslan, H. ve Babirzade, K. (2020). Türkiye’de ve Avusturalya’da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlar, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 1-21.
- Başaran- Alagöz, S. ve Geçkil, T. (2017). Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının incelenmesi: Konya ili örneği, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(4), 279-285.
- Chen, J., Li, Y., Wu, A., Tong, K. (2020) The overlooked minority: Mental health of International students worldwide under the Covid-19 pandemic and beyond, *Asian Journal of Psychiatry*, 54.
- Ereş, F. ve Doğuş, Y. (2020). Covid-19 salgını: Lisans öğrencileri üzerindeki etkileri. İzmir: 2. uluslararası eğitim Araştırmaları Kongresi.
- Fronek, P., Briggs, L., Liang, J., Gallagher, H., Doherty, A., Charles, B. Ve McDonald, S. (2021). Australian social work academics respond to International students in crisis during covid-19, *Policy and Practice*, 6.
- Fischer, H. ve Whatley, M. COVID-19 impact research brief: International Students At Community Colleges, *NAFSA*.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., ve Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı Uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- King, J., Cabarkapa, S., Leow, F., Ng, C. (2020). Addressing international student mental health during Covid-19: An imperative overdue, *Australas Psychiatry*, 28(4).
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, 6.Basım. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kurtça, B. (2020). Bartın Üniversitesi’nde eğitim göre yabancı uyruklu öğrencilerin sosyo- ekonomik sorunları ve çözüm önerileri, *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1),113-126.
- Morris, A., Hastings, C., Wilson, S., Mitchell, E., Ramia, G. and Overgaard, C. (2020). The experience of international students before and during COVID-19: Housing, work, study and wellbeing. Sydney: University of Technology Sydney.
- Musaoğlu, B. (2016). Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin entegrasyon süreci, *Türk Dünyası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-24
- Novikov, P. (2020). Impact of COVID-19 Emergency Transition to On-line learning on International Students’ Perceptions of Educational Process at Russian University, *Journal of Social Studies Education Research*, 11(3), 270-302.
- Orçanlı, K. ve Bekmezci, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitim algısının belirlenmesi ve bazı demografik değişkenlerle ilişkisi, *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6 (2). 88-108.
- Sahu, P. (2020). Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): Impact on

education and mental health of students and academic staff, *Cureus*, 12(4), 1-6.

- Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F. ve Beşel, F. (2015). Yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri: Sakarya Üniversitesi Örneği, İstanbul: International Students Symposium 1.
- Şahin, M. ve Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *Milli Eğitim*, 204, 39-113.
- Yakut- İpekoğlu, H. (2021). Karantina günlükleri: Üniversite öğrencileri gözünden koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve karantina süreci, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14 (33), 162-183.
- Yıldırım, S., Bostancı, S., Yıldırım, D. ve Erdoğan, F. (2021). Rethinking mobility of international university students during COVID-19 pandemic, *Higher Education Evaluation and Development*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 11. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zavalsız, S. ve Gündoğ, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyo-kültürel entegrasyonu (Karabük Üniversitesi Örneği), *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3168-3192.
- Xiong, W., Ke, G., Mok, K. ve Cheung, J. (2020). Impact of COVID-19 Pandemic on International Higher Education and Student Mobility: Student Perspectives from Mainland China and Hong Kong, Centre for Global Higher E